

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут **ФІЗИКО ТЕХНІЧНИЙ**

Кафедра **ФІЗИКИ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

**Спеціальність 122 Комп'ютерні науки
Галузь знань 12 Інформаційні технології**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від "26" серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація			
Назва дисципліни	Безпека життєдіяльності та цивільний захист		
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти- EQF LLL - 6 рівень		
Викладач (-і)	Войтків Галина Володимирівна		
Контактний телефон викладача	0501353161		
Е-mail викладача	halyna.voitkiv@pnu.edu.ua		
Формат дисципліни	Очна дисципліна		
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 год: 60 год - самостійної роботи, 14 год - лекцій, 16 год - практичні заняття.		
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=116&id_cou=8626		
Консультації	Ауд.106 щоп'ятниці 16.00-17.00		
2. Анотація до курсу			
<p>Дисципліна “Безпека життєдіяльності і цивільний захист” орієнтована у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку. Оволодіння цим курсом повинне виробити у студентів уявлення про теоретичні та наукові основи забезпечення індивідуальної та колективної безпеки життєдіяльності та цивільного захисту. Ця дисципліна належить до фундаментальних наук, які формують фаховий світогляд майбутніх фахівців у галузі технічних наук та інформаційних технологій.</p>			
3. Мета та цілі курсу			
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності і цивільний захист” є забезпечення студентів глибокими сучасними знаннями теоретичних основ безпеки життєдіяльності і цивільного захисту та формування необхідних у майбутній практичній діяльності фахівців умінь і навичок вирішення завдань захисту людей і середовища їх проживання. Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.</p>			
4. Компетентності			
<p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на відповідних рівнях. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність до аналізу та функціонального моделювання бізнес-процесів, побудови і практичного застосування функціональних моделей організаційно-економічних і виробничо-технічних систем, методів оцінювання ризиків проектування ІС, синтезу складних систем на засадах використання її комп'ютерної моделі. Навички міжособистісної взаємодії. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>			
5. Результати навчання			
<p>Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та існуючих державних і закордонних стандартів під час формування технічних завдань та рішень.</p>			
6. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		14	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		0/16/0	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семест р	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

5	122 Комп'ютерні науки	3	Вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи безпеки життєдіяльності Природні, техногенні, соціальнополітичні небезпеки					
<p>Тема 1. Визначення безпеки життєдіяльності як науки. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Мета, завдання та об'єкт вивчення безпеки життєдіяльності. Головні визначення. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Наукові засади безпеки життєдіяльності. Номенклатура, класифікація та ідентифікація небезпек. Ризик – як оцінка небезпеки. Причини та наслідки небезпек. Концепція допустимого ризику.</p> <p>Практичне заняття: Побутовий травматизм – статистика та основні причини. Ризики виникнення небезпечних ситуацій на підприємстві. Прогнозування умов виникнення небезпечних ситуацій. Критерії переходу небезпечної події в надзвичайну ситуацію. Класифікація НС.</p>	Лекція (2 год), Практичне заняття (2 год)	[2-4]	Підгот.реферативне повідомлення на подану тему, пройти тестування з використанням технічних засобів навчання	10 б	За розкладом
<p>Тема 2: Людина, як елемент системи «Людина - життєве середовище». Система «людина — життєве середовище» та її компоненти. Рівні системи «людина-життєве середовище». Людина як біологічний об'єкт: фізіологічна надійність людини; психологічна надійність людини; психологічні причини створення небезпечних ситуацій. Природні ресурси та життєдіяльність людини.</p>	Лекція (2 год)	[5, 6, 8-12]	Підгот.реферативне повідомлення на подану тему, пройти тестування з використанням технічних засобів навчання	10 б	За розкладом
<p>Тема 3. Небезпеки, що ведуть до надзвичайних ситуацій. Природні небезпеки. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Причини та характер виникнення природних небезпек, їхній вплив на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Природні загрози для учнів та студентів. Основні заходи, спрямовані на запобігання природним небезпекам та мінімізацію їх негативних наслідків. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ.. Небезпечні метеорологічні явища. Небезпечні гідрологічні явища і</p>	Лекція (2 год), Практичне заняття (4 год)		Підгот.реферативне повідомлення на подану тему, пройти тестування з використанням технічних засобів навчання	10 б	За розкладом

<p>процеси. Природні пожежі. Біологічні небезпеки.</p> <p>Практичне заняття : Природні загрози. Загальні закономірності виникнення природних небезпек. Характеристика небезпечних природних процесів та явищ. (Небезпечні геологічні, метеорологічні і гідрологічні явища). Природні пожежі. Біологічні небезпеки. Заходи та засоби , спрямовані на запобігання негативній дії природних джерел небезпеки.</p>					
<p>Тема 3. Небезпеки, що ведуть до надзвичайних ситуацій. Техногенні, соціальнополітичні небезпеки. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Аварії на потенційнонебезпечних об'єктах. Пожежна безпека. Радіаційна безпека. Соціально-політичні небезпеки.</p> <p>Практичне заняття: Пожежна безпека. Пожежі. Види пожеж за масштабами. Горіння, необхідні складові процесу горіння. Класифікація речовин за ступенем загорання. Способи гасіння пожеж. Первинні засоби пожежогасіння. Типи вогнегасників. План евакуації населення. Дії людей під час пожежі.</p> <p>Практичне заняття: Радіаційна безпека. Хімічна безпека. Ядерні вибухи. Радіаційні враження людей і тварин. Аварії –з викидом радіоактивних речовин.</p> <p>Практичне заняття: Соціально-політичні небезпеки. Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних небезпек. Соціальнополітичні конфлікти. Маніпулювання людською свідомістю. Тероризм. Загроза терористичного акту. Захоплення заручників. Міжнародне співробітництво у боротьбі з тероризмом. Правила поведінки в натовпі. Конфлікти. Види конфліктів. Заходи запобігання конфліктним ситуаціям. Запобігання конфлікти ситуацій в школах і ВНЗ. Безпека економічної діяльності. Інфекційні захворювання людей та свійських твариню Попередження виникнення епідемій інфекційних захворювань</p>	<p>Лекція (2 год), Практичне заняття (4 год)</p>	<p>[11-13]</p>	<p>Підгот.реферативне повідомлення на подану тему, пройти тестування 3 використанням технічних засобів навчання</p>	<p>10 б</p>	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2					

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.

<p>Тема 5. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Запобігання виникнення надзвичайних ситуацій. Організація життєзабезпечення населення в надзвичайній ситуації. Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації. Призначення першої допомоги та загальні принципи її надання. Практичне заняття: Побудова структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС. Визначення величини ризику.</p>	Лекція (2 год), Практичне заняття (2 год)	[1, 2]	Підгот.реферативне повідомлення на подану тему, пройти тестування з використанням технічних засобів навчання	10б	За розкладом
<p>Тема 6. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної державної системи ЦЗ. Евакуаційні заходи. Загальні відомості про евакуацію. Евакуаційні органи, їх функції та завдання. Планування евакуації. Транспортне забезпечення евакуації. Інші види забезпечення евакуаційних заходів. Порядок проведення евакуації. Практичне заняття: Практичне заняття: Правове забезпечення та організаційна структура захисту населення у НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні. Органи управління, сили та ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту у разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення у НС. Управління силами та засобами під час НС. Евакуаційні заходи. Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Основні небезпеки регіону, де знаходиться ВНЗ. Загальні функції управління, пов'язані з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Евакуаційні заходи.</p>	Лекція (2 год), Практичне заняття (2 год)	[8, 9, 10]	Підгот.реферативне повідомлення на подану тему, пройти тестування з використанням технічних засобів навчання	10 б	За розкладом
<p>Тема 7. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках. Основні теоретичні положення (перша допомога, як її надавати). Практичне заняття: Надання першої долікарської допомоги. Втрата свідомості травми (штучне дихання, зовнішній масаж серця,</p>	Лекція (2 год), Практичне заняття (4 год)	[3, 4-8, 9,11]	Змодельовати ситуацію для опису надання домедичної допомоги, пройти тестування з використанням технічних засобів навчання	20 б	За розкладом

шок, непритомність, струс мозку, кровотечі). Термічні впливи (переохолодження, відмороження, перегрівання, термічні опіки). Особливі види травм (хімічні опіки, ураження електричним струмом, ураження блискавкою, утоплення). Отруєння (отруєння загального характеру, отруєння лугами, отруєння окисом вуглецю). Захворювання пов'язані зі зміною барометричного тиску (гіпоксія).					
КСР				20 б	

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямовані на опанування навчального навантаження з курсу: поточні контроль та оцінювання, модульний, підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку (за сумою накопичених протягом вивчення дисципліни балів), що спрямований на перевірку знань студентів.</p> <p>Загальна система оцінювання курсу <i>включає наступні види контролю:</i></p> <p><i>Поточний контроль</i> здійснюється під час проведення лекційних, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.</p> <p><i>Модульний контроль (сума балів за окремий змістовий модуль)</i> проводиться (виставляється) на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.</p> <p>Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння вирішувати конкретні ситуативні задачі, самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, вміння публічно чи письмово подати певний матеріал.</p> <p><i>Семестровий (підсумковий) контроль</i> проводиться у формі заліку.</p> <p><i>Система оцінювання курсу 100 бальна (накопичувальна):</i></p> <p>40 балів за змістовний модуль 1 (10 балів – модульна контрольна робота (тестування), 30б – практичний проєкт);</p> <p>40 балів за змістовний модуль 2 (10 балів – модульна контрольна робота (тестування), 30б – практичний проєкт).</p> <p>20 балів КСР.</p> <p>Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів:</p> <p>90 – 100 (відмінно) – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>70 – 89 (добре) – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках;</p> <p>50 – 69 (задовільно) – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>0 – 49 (незадовільно) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>В процесі вивчення курсу студент виконує 2 модульні контрольні роботи і 1 контрольні роботу-контроль за самостійною роботою.</p> <p>Головна мета їх – перевірка роботи студентів у процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу.</p>

Лабораторні заняття	-
Практичні заняття	Практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з курсу, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінки за практичні завдання враховуються при виставленні підсумкової оцінки з курсу.
Умови допуску до підсумкової оцінки	Протягом вивчення дисциплін студент зобов'язаний: - систематично відвідувати заняття; - приймати активну участь у роботі на семінарських заняттях; - приймати участь у роботі практичних та лабораторних занять; - виконувати тестові завдання; - виконувати індивідуальні завдання; - виконувати завдання, винесені на самостійне опрацювання. Оцінка за практичні, лабораторні і модульні контрольні роботи має бути не менша, ніж 50 балів .

8. Політика курсу

Курс включає лекційні, практичні заняття та самостійне виконання навчальних завдань. Матеріал курсу поділений надвазмістові модулі. В навчальному ведеться поточний та підсумковий контроль за результатами діяльності студентів. Поточні незадовільні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті, перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

10. Рекомендована література

1. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. – К.: 2007. – 487 с. 2. Шоботов В.М. Цивільна оборона: Навчальний посібник. – К.: 2006. – 438 с.
3. Васійчук В.О., Гончарук В.Є. та ін. Основи цивільного захисту: Навчальний посібник. Львів, 2010. – 384 с.
4. Джигирей В.С., Жидецький В.Ц. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. - Львів.: Афіша, 2000. - 256с.
5. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний Н.М. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. - К.: Каравела, Л.: Новий світ-2000,2002. - 328с.
6. Запорожець О.І., Халмурадов В.І., Применко В.І. Безпека життєдіяльності: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 448с.
7. Козяр М.М., Щедрій Я.І., Станіславчук О.В. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення: Навч. посіб. -К.: Кондор, 2012. -458с.
8. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посіб. - Л., 2001. - 186с.
9. Панкратов О.М. Безпека життєдіяльності людини у надзвичайних ситуаціях: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2005. - 232с.
10. Пістун І.П. Безпека життєдіяльності. - Суми.: Універ. Книга, 2000.
11. Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності. Практичні заняття. - Львів.: Афіша, 2000. - 239с.
12. Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. - 2-вид. допов. і перероб. - К.: Основа, 2006. - 444с.
13. Катренко Л.А., Пістун І.П. Охорона праці в галузі освіти.: Підручник. - Суми.: Університетська книга, 2005.

Викладач Войтків Галина